Hemelsblauw is meestal een zeer gewilde bloemkleur onder kopers, maar dat gaat niet echt op voor *Ceanothus*. De winterhardheid heeft deze plant een minder goede reputatie bezorgd. Toch verwachten sortimentsdeskundigen dat *Ceanothus* gezien de klimaatverandering, een grotere plaats zal veroveren op de Nederlandse markt.

Ceanothus thyrsiflorus 'Skylark'

Foto's: PPO Bomen

Sortiment Ceanothus
leent zich voor succesvolle toekomst

Ceanothus groeit in het wild aan de kust en in berggebieden van Noord- en Midden-Amerika, geconcentreerd in Californië. Het zijn pionierplanten, die opkomen na ontbossing of een bosbrand. Na een jaar of tien worden ze meestal weer verdrongen door andere planten. *Ceanothus* is van nature dan ook geen langlevend gewas.

Het geslacht *Ceanothus* maakt deel uit van de familie *Rhamnaceae*. Binnen het geslacht zijn twee grote groepen te onderscheiden. Het subgenus *Cerastes* bevat veel soorten uit bergen en woestijnachtige gebieden, die goed bestand zijn tegen hitte en alleen gedijen bij een uitstekende drainage. Ze zijn te herkennen aan de stijve takken en kruisgewijs tegenoverstaande, kleine hulstachtige blaadjes. De onderzijde van de bladeren is vaak wit, vanwege de dichte beharing die de diep verzonken huidmondjes bedekt.

De tweede groep is het subgenus *Ceanothus*. De soorten hiervan groeien vaak aan de kust in Californië. Ze zijn te herkennen aan de afwisselende bladstand en de vruchten zonder hoornen. Ze hebben slanke, buigzame takken, en de bladeren zijn dun en vaak diep generfd of met een bobbelig oppervlak, de steunblaadjes vallen af. Dit subgenus bevat bladverliezende soorten, wintergroene soorten zonder takdoorns en wintergroene soorten met takdoorns.

Interessant voor Nederland

In het subgenus *Ceanothus* zitten de meeste soorten die voor Nederland interessant zijn. De bladverliezende hybriden *C.* x *delilianus* en *C.* x *pallidus* zijn in de 19e eeuw in Europa heel populair geweest, en enkele rassen worden nog steeds veel gekweekt. Bij de wintergroene soorten zitten veel onbekende planten die het ook in Nederland kunnen gaan maken.

PPO Bomen heeft een dertigtal soorten en cultivars van *Ceanothus* getest op hun geschiktheid voor het Nederlandse klimaat. Bij dit sortiment verrichtte de Koninklijke Vereniging voor Boskoopse Culturen (KVBC) een sterrenkeuring. Het resultaat is een breed scala van interessante cultivars voor de productie binnen de Nederlandse boomkwekerij. De planten die in de keuring goed gewaardeerd werden, worden in **tabel 1** voorgesteld. Een uitgebreidere beschrijving van het sortiment is te vinden in Dendroflora nr. 43.

Jonge planten van *Ceanothus* kunnen, na enkele jaren van snelle groei, zeer rijk gaan bloeien. Door verjongingssnoei kunnen tuinplanten wel veel ouder worden en lang mooi blijven. *Ceanothus* groeit op arme droge grondsoorten en trekt zich weinig aan van zout of zware metalen in de bodem. De pH mag variëren van 4,5 tot 8 en een laag organischestofgehalte is voor veel soorten geen probleem.

Overbemesting of overvloedige watergift is nadelig, aangezien de planten dan zo weelderig gaan groeien, dat ze last kunnen krijgen van uitval door bodemschimmels. Sommige rassen zijn goed bestand tegen de omstandigheden in Nederlandse tuinen, vooral als de zomers gemiddeld warmer gaan worden. Een goede drainage blijft echter steeds een vereiste. Aanplant op een hellinkje of onder een solitaire boom werkt in de praktijk goed.

Gemakkelijk kruisen

De soorten van *Ceanothus* kunnen middels zaad vermeerderd worden. Dit heeft 30-90 dagen stratificatie bij 1 tot 5°C nodig. Voor het zaaien, moeten de zaden 24 uur geweekt worden in warm water. Houd er rekening mee dat *Ceanothus*-soorten onderling gemakkelijk kruisen en daarom niet altijd soortecht zaad leveren.

Cultivars worden vermeerderd via zomerstek. Van buitenplanten wordt dit genomen rond juni, na de bloeiperiode, wanneer het stek enigszins verhout is. Er kan groeistof (circa 0,8% IBZ) gebruikt worden, maar dat is niet altijd nodig. Het stekmedium bestaat uit turf en zand in de verhouding 2:1. Afdekking van het stekmedium met zand helpt rotting ▶

Tabel 1. De beste cultivars.

Waardering*	Naam	Bijzonderheden
***	*Ceanothus thyrsiflorus* 'Skylark'	Vaak (foutief) 'Victoria' genoemd. Lange en rijke bloei met blauwe bloemen, goed contrast met het wintergroene blad. Breder dan hoog.
**	C. 'Blue Diamond'	Goed kleurcontrast tussen het heldergroene blad en de diepblauwe bloemen. Groeit en bloeit betrouwbaar onder Nederlandse omstandigheden. Wintergroen.
**	C. x *delilianus* 'Gloire de Versailles'	Meest bekende bladverliezende *Ceanothus*. Grote pluimen van lichtblauwe bloemetjes. Sterke groeier en groeit goed in tuinomstandigheden.
**	C. x *pallidus* 'Marie Simon'	Beste bladverliezende roze *Ceanothus*. Groeit in Nederland meestal goed.
**	C. 'Puget Blue'	Rijkbloeiend met blauwe bloemetjes. Een van de beste kleinbladige wintergroene Ceanothus die het met wat snoei in Nederland lang uit kan houden.
**	C. *thyrsiflorus* 'Repens'	Nieuwe naam voor C. *thyrsiflorus* var. *repens*. Platte vorm met wintergroen blad en blauwe bloemen. Doet het goed in Nederland, ook in openbaar groen.
*	C. 'Blue Jeans'	Zeer vroeg en rijkbloeiend met licht spijkerbroekblauwe bloemen. Komt uit subgenus *Cerastes*, maar is redelijk tolerant voor Nederlandse tuinomstandigheden, mits de plant in volle zon staat. Groeit uit zichzelf compact. Wintergroen.
*	C. 'Cascade'	Fijnvertakte, luchtige struik. Bloeit rijk met lichtblauwe losse pluimen. Klimt beschut tegen muren van wel 8 m hoog. Wintergroen.
*	C. 'Cynthia Postan'	Compacte groeiwijze en rijke blauwe bloei. Wintergroen.
*	C. x *delilianus* 'Henri Defosse'	Kleiner dan 'Gloire de Versailles' en minder winterhard, donkere paarsblauwe bloemen. Bladverliezend.
*	C. 'Italian Skies'	Mooie helderblauwe, rijke bloei. Wintergroen. Wordt groot en vrij breed.
*	C. *thyrsiflorus* 'Pershore Zanzibar' (Zanzibar)	Geel blad met groene middenstreep, en blauwe bloemen. Bloeit kort en niet rijk, maar met het bonte blad jaarrond aantrekkelijk. Herstelt goed van winterschade.
s	C. *arboreus* 'Trewithen Blue'	Groeit uit tot grote struik of klein, los vertakt boompje. Met grote donkerblauwe bloemtrossen lijkt het een blauwbloeiende sering. Wintergroen.

*Waardering: *** is uitstekend; ** is zeer goed; * is goed; en 's' is voor speciale doeleinden.

Tabel 2. Afgekeurde cultivars.

Naam	Reden van afkeuring
Ceanothus 'A.T. Johnson'	Te ziekte- en vorstgevoelig.
C. 'Autumnal Blue'	Bloeit alleen na zachte winters goed.
C. 'Blue Mound'	Bloeit minder rijk dan 'Puget Blue'
C. 'Burkwoodii'	Te ziekte- en vorstgevoelig.
C. 'Dark Star'	Aardige plant, maar lijkt te veel op de beter verkrijgbare 'Puget Blue'
C. 'Delight'	Fletse bloemkleur en losse habitus.
C. 'Eleanor Taylor'	Wordt erg breed en bloemen zitten te verscholen.
C. 'Gentian Plume'	Groeit erg wild en los, en is onvoldoende winterhard.
C. *gloriosus* 'Emily Brown'	Groeit niet zo goed in het Nederlandse klimaat.
C. 'Julia Phelps'	Veeleisender qua standplaats en niet beter dan 'Puget Blue'
C. 'Percy Picton'	Minder winterhard dan rassen met vergelijkbaar uiterlijk.
C. 'Southmead'	Wordt overtroffen door 'Italian Skies'.
C. *thyrsiflorus* 'Silver Surprise'	Witbont blad, te slecht winterhard.
C. *thyrsiflorus* 'Yankee Point'	Te veel winterschade.
C. 'Topaze'	Slechter winterhard dan andere bladverliezende cultivars.

C. x pallidus 'Marie Simon'

C. 'Blue Jeans'

voorkomen. Een hoge ruimtetemperatuur geeft bladval, maar bodemwarmte is wel gunstig. De stekken kunnen direct in potjes worden gestoken, of in stekplaten en direct na beworteling worden opgepot. Jonge planten moeten vorstvrij overwinteren. Het is belangrijk om de potten nooit te nat te maken. Matig bovenover beregenen, waarbij vooral de planten nat worden, maar de potgrond niet doorweekt raakt, is gunstig. Bij een te hoge watergift of bijvoorbeeld een eb-vloedsysteem treedt snel wortelrot op. ■

Niet-gekeurde cultivars

- *C.* 'Blue Sapphire': Donkerbladige sport uit *C.* 'Blue Cushion'. Waarschijnlijk onvoldoende winterhard.
- *C.* 'Concha': Donkerblauwbloeiend wintergroen ras. Wordt al veel verkocht, maar de planten voor keuring gingen tot twee keer toe in pot al dood.
- *C. thyrsiflorus* 'Millerton Point': Witbloeiend wintergroen ras. In Engeland goed, maar in Nederland nog niet lang genoeg getest.

Margareth Hop Hop is onderzoeker bij PPO Bomen in Lisse, (0252) 46 21 66/ margareth.hop@wur.nl.

Het onderzoek is gefinancierd door het Productschap Tuinbouw.